

Erika Pettersson
Handläggare

Motion från Fanny Johansson (S), Anders Almgren (S) och Ann-Margreth Olsson (S) Lunds kommun behöver fler familjecentraler

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar att föreslå kommunfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad med hänvisning till vad som anförts i ärendet.

Sammanfattning

Fanny Johansson (S), Anders Almgren (S) och Ann-Margreth Olsson (S) har den 10 januari 2020 inkommit med motion rubricerad "Lunds kommun behöver fler familjecentraler". I motionen föreslås att barn- och skolnämnden samt socialnämnden ska ges i uppdrag att i samverkan med Region Skåne verka för inrättandet av minst två nya familjecentraler i Lund, varav en i de östra kommundelarna. Motionärerna föreslår vidare att det åt barn- och skolnämnden samt socialnämnden ska uppdras att återkomma till kommunfullmäktige med en kostnadsberäkning av dessa åtgärder.

I beredningen av ärendet har barn- och skolnämnden samt socialnämnden inkommit med yttrande. Kommunfullmäktige föreslås anses motionen vara besvarad med hänvisning till vad som anförts i ärendet.

Underlag för beslutet

- Kommunkontorets tjänsteskrivelse 2022-06-23 Motion från Fanny Johansson (S), Anders Almgren (S) och Ann-Margreth Olsson (S) Lunds kommun behöver fler familjecentraler
- Protokollsutdrag barn- och skolnämnden 2022-05-31 § 74 Motion (S) Lunds kommun behöver fler familjecentraler
- Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-04-19 Motion (S) Lunds kommun behöver fler familjecentraler
- Protokollsutdrag socialnämnden 2022-04-20 § 57 Motion (S) Lunds kommun behöver fler familjecentraler

2022-06-23

Diarienummer

KS 2022/0019

- Socialförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-03-30 Yttrande avseende motion från Socialdemokraterna om att Lunds kommun behöver fler familjecentraler
- Motion från Fanny Johansson (S), Anders Almgren (S) och Ann-Margreth Olsson (S) Lunds kommun behöver fler familjecentraler, inkommen 2022-01-10

Ärendet

Bakgrund

Fanny Johansson (S), Anders Almgren (S) och Ann-Margreth Olsson (S) inkom den 10 januari 2022 med en motion till kommunfullmäktige om att Lunds kommun behöver fler familjecentraler. Motionerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar

att ge barn- och skolnämnden och socialnämnden i uppdrag att gemensamt och i samverkan med Region Skåne verka för inrättandet av minst två nya familjecentraler varav en i de östra kommundelarna, samt

att uppdra barn- och skolnämnden samt socialnämnden att återkomma till kommunfullmäktige med kostnadsberäkning.

I beredningen av ärendet har socialnämnden och barn- och skolnämnden yttrat sig.

Om familjecentraler

Det finns i dagsläget 39 familjecentraler i Skåne, spritt över 21 kommuner. Skånes kommuner och Region Skåne har tillsammans tagit fram krav för familjecentraler genom *Vägledning för familjecentraler och familjecentralsliknande verksamheter i Skåne*, där familjecentraler beskrivs som en hälsofrämjande arena för blivande vårdnadshavare och barnfamiljer. Barnhälsovården och mödrahälsovården i Region Skåne ingår i hälso- och vårdval Skåne och omfattas således av lagen om valfrihetssystem (LOV), innebärande att såväl privata som offentliga vårdgivare kan inom mödra- och barnhälsovård kan medverka i en familjecentral.

I Lunds kommun finns för närvarande en familjecentral, Fäladsfamiljen. Den öppnade under hösten 2021 och är belägen på Norra Fäladen. På familjecentralen är mödrahälsovård, barnhälsovård, socialtjänst och öppen förskola samlokaliserade, och verksamheterna samordnas för att främja och förebygga arbete för barn och föräldrar, vilket innebär att familjecentralen kan fungera som en ingång för att nå alla föräldrar och samtidigt erbjuda kompletterande stödformer för föräldrar i behov av detta.

2022-06-23

Diarienummer

KS 2022/0019

I Lund finns ytterligare en öppen förskola, som inte är kopplad till en familjecentral. Den öppna förskolan är förlagd till Klostergården och vänder sig till barn som inte är inskrivna i förskolan, och till deras vårdnadshavare. Syftet med de öppna förskolorna är att erbjuda barn en pedagogisk gruppverksamhet och det är en bra förberedelse för den vanliga förskolan.

Socialnämndens yttrande

Socialnämnden redogör i sitt yttrande, 2022-04-20 § 5, för socialtjänstlagens krav på förebyggande och uppsökande arbete gentemot kommuninvånarna, med särskilt fokus på barns sociala situation och välmående. Socialtjänsten ska förutom att erbjuda ett generellt förebyggande arbete även tidigt upptäcka utsatta barns behov för att så snart som möjligt kunna erbjuda barn och föräldrar olika former av stöd. Socialnämnden menar att familjecentralerna är en arena där socialtjänsten i ett mycket tidigt skede kan komma i kontakt med barn och deras föräldrar. I samverkan med de andra aktörerna på familjecentralen kan socialtjänsten bidra till att minska små barns riskfaktorer och hälsoproblem genom att exempelvis ge lättillgängligt stöd i föräldraskapet eller genom att i akuta situationer finnas där och hänvisa vidare till rätt form av stöd. Socialnämnden beskriver vidare att en av de största fördelarna med nuvarande familjecentral i Lund är att de familjer som får stöd genom det förebyggande sociala arbetet vittnar om att det känts odramatiskt och enkelt i kontakten med socialtjänsten. Socialnämnden bedömer att verksamheten, trots uppstart under pandemin, hittills nått ut bra till barnfamiljer och menar att platsnärvaron på många sätt bidrar till att de som behöver mest stöd också får det. Socialnämnden menar vidare att den öppna förskolan på familjecentralen möjliggör färdighetsträning med direkthandledning förutom stöd genom samtal.

Socialnämnden anger också att erfarenheten av att starta en familjecentral har visat att många praktiska detaljer har behövt hanteras gemensamt och mellan de deltagande parterna. Bland annat lyfts arbetet med att hitta lämpliga lokaler och att anpassa dessa utifrån parternas specifika behov.

Socialnämnden lyfter att det inom Region Skåne finns en stark politisk inriktning där verksamhet som organiserats inom en familjecentral har genererat extra ersättning för medverkande barnvårdscentral och barnmorskemottagning.

Socialnämnden bedömer sammantaget erfarenheterna från Lunds befintliga familjecentral som goda, och ser därför positivt på en utveckling mot fler familjecentraler. Nämnden ser också att en sådan inriktning för det sociala arbetet i hög grad ligger i linje med

2022-06-23

Diarienummer

KS 2022/0019

utredningen *Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag* (SOU 2020:47) och med den pågående nationella vårdreformen *God och Nära Vård*, vars övergripande mål är att vården i högre grad ska organiseras och bedrivs med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar.

Socialnämnden anser mot bakgrund av detta att frågan bör utredas vidare tillsammans med barn- och skolnämnden, barnhälsovård och mödrahälsovård, och har därför gett socialförvaltningen i uppdrag att initiera sådan utredning och att återkomma till nämnden i december 2022, efter dialog med övriga parter kring förutsättningar för fler familjecentraler i Lund. Kostnaderna för ytterligare familjecentraler ska vidare tas upp i socialnämndens remissvar till ekonomi- och verksamhetsplan för år 2023–2025.

Barn- och skolnämndens yttrande

Barn- och skolnämnden anger i sitt yttrande, 2022-05-31 § 74, att den befintliga familjecentralen på Norra Fäladen endast bedrivit verksamhet under en tid av pandemi och restriktioner, vilket nämnden menar har påverkat hur verksamheten utformats och även i viss uträkning begränsat den. Barn- och skolnämndens bidrag till verksamheten består av två förskollärartjänster á 75% samt del av en rektorstjänst och upplåtande av lokal. Nämnden menar att det är för tidigt att göra någon mer omfattande uppföljning och utvärdering av verksamheten, men beskriver samtidigt att personalen på Fäladsfamiljen vittnar om att verksamheten är uppskattad och når målgruppen. Nämnden framhåller vidare att det finns särskilda vinster med samlokaliseringen som gör det lättare för förskolans personal att nå och informera fler barnfamiljer om verksamheten.

Barn- och skolnämnden framhåller i sitt yttrande också lagrådsremissen *Förskola för fler barn* som överlämnades till Lagrådet i januari 2022, där familjecentraler upp som ett medel genom vilket kommunen kan verka för att nå ut med information om vikten av och rätten till förskola för alla barn. Motivet bakom förslaget är att språkinläringen tidigt i livet är en indikator för hur en individ senare kommer lyckas med skolgång, integration, arbete etc. Barn- och skolnämndens uppfattning är att inrättandet av fler familjecentraler går i linje med lagrådsremissens intentioner.

Barn- och skolnämnden bedömer att ett inrättande av två nya familjecentraler skulle medföra utredning av de praktiska aspekterna av detta, och att det för detta ändamål behöver tillsättas en arbetsgrupp för att undersöka förutsättningar, kontakter med Region Skåne, kostnader, lokaler, lokalisering etc.

2022-06-23

Diarienummer

KS 2022/0019

Föredragning

På familjecentraler bedrivs en generell, hälsofrämjande, tidigt förebyggande och stödjande verksamhet som riktar sig till barn och deras föräldrar, och utgör därigenom konkreta exempel på hur tvärssektoriell samverkan mellan olika professioner och verksamheter kan organiseras. Verksamheten svarar väl mot flera av de mål som finns i Lunds kommuns program för social hållbarhet rörande bland annat jämlika förutsättningar för ett livslångt lärande, stärkta rättigheter för barn samt stöd till vårdnadshavare under barnets uppväxt.

Region Skåne främjar kommunernas arbete med att både starta och bedriva familjecentralverksamhet, inte minst genom den vägledning som tagits fram tillsammans med Skånes kommuner och att de barn- och mödrahälsovårdsinstanser som organiseras inom en familjecentral genererar extra ersättning.

Kommunkontoret delar socialnämndens och barn- och skolnämndens bedömningar att det är för tidigt att grundligt utvärdera den befintliga familjecentralen på Norra Fäladen, men ser samtidigt att erfarenheterna hittills är goda. Precis som nämnderna lyfter i sina respektive yttranden, går tanken om familjecentraler - samlokalisering och samverkan kring individen - i linje med nationella reformer och lagändringar inom såväl socialtjänst- som hälso- och sjukvårdsområdena. Den 8 juni biföll också riksdagen propositionen *Förskola för fler barn*, vilken barn- och skolnämnden hänvisar till i sitt yttrande. Lagändringarna ska börja gälla den 1 juli 2022, och börja tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2023. Förslagets syfte är att öka deltagandet i förskolan genom att varje hemkommun blir skyldig att ta kontakt med vårdnadshavarna. Från att barnet ska fylla tre år, och sedan löpande till och med att barnet fyller sex år, ska kommunerna upplysa om förskolans syfte och barnens rätt till förskola. Det blir genom lagändringarna även obligatoriskt för kommunerna att erbjuda förskola bland annat till barn som har bott i Sverige under en kort tid. Barn som ska fylla tre år ska ha en reserverad plats på förskolan, även om inte vårdnadshavarna har ansökt om det. Kommunerna ska också sträva efter att ge ett sådant erbjudande till andra barn som har behov av en förskoleplats för att bättre kunna lära sig svenska. Kommunkontoret ser, liksom barn- och skolnämnden, att familjecentraler kan fungera som ett verktyg att nå ambitionerna med den nya lagstiftningen.

Erfarenheterna från den befintliga familjecentralen i Lund visar att det huvudsakligen är praktiska frågor som behöver utredas för att kunna inrätta ytterligare familjecentraler. Mot den bakgrunden har socialnämnden gett socialförvaltningen i uppdrag att initiera en

2022-06-23

Diarienummer

KS 2022/0019

utredning tillsammans med barn- och skolförvaltningen samt med barn- och mödrahälsovård. Socialförvaltningen ska efter dialog med övriga parter återkomma till socialnämnden i december 2022 gällande förutsättningarna för fler familjecentraler i Lund. Kostnaderna för ytterligare familjecentraler ska tas upp i socialnämndens remissvar till ekonomi- och verksamhetsplan för år 2023–2025.

Mot bakgrund av detta anser kommunkontoret att motionen ska anses vara besvarad.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunkontoret. I ärendet har även socialnämnden samt barn- och skolnämnden yttrat sig.

Barnets bästa

Motionen berör barns bästa och det framgår i *Vägledning för familjecentraler och familjecentralsliknande verksamheter i Skåne* att ett uppdrag inom familjecentralen är att stärka barns rättigheter. Familjecentralens arbete ska utgå från FN:s konvention för barnets rättigheter som ska säkerställas i alla åtgärder och beslut.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Christoffer Nilsson
Kommundirektör

Vesna Casitovski
Kanslichef

Beslutet skickas till

För kännedom:
Motionärerna
Socialnämnden
Barn- och skolnämnden